

Un racó per descobrir

La mar de Cabrera

Per Josep Manchado

Si mirem els diferents *Racones* per descobrir que s'han anat publicant a *Es Busqueret* al llarg d'aquests anys, veurem que la majoria són petites valls o llacunes, boscos o cales més o menys amagades i fora de les rutes més concorregudes, en definitiva llocs que més o menys ens poden recordar el que tots entenem com un racó. En aquesta ocasió però, us parlarem d'un lloc ample, obert i sense límits, d'un espai quasi infinit que per res assimilariem a un racó: es tracta de les aigües que envolten l'arxipèlag de Cabrera i de les aigües interiors incloses dins dels límits del Parc Nacional Marítim i Terrestre de Cabrera.

Lògicament per arribar-hi necessitarem una barca, ja sigui pròpia o, en el nostre cas, una de les barques ràpides d'Excursions a Cabrera, amb la qual vàrem sortir des de la Colònia de Sant Jordi, el millor lloc per accedir al parc nacional. La distància entre el port de la Colònia i na Foradada, el primer illot de l'arxipèlag, és de 12 quilòmetres, que són, potser, els menys atractius de tot el recorregut.

El mar Mediterrani, a la zona de les Balears, no és un mar ric en nutrients: la puresa de les seves aigües, les imatges que fan famoses les seves platges i cales per la transparència i la netedat de l'aigua es deuen precisament al fet que no hi ha nutrients ni matèria orgànica. En termes biològics, és una aigua amb poca vida, tot i la riquesa i atracció que això genera al món turístic per la seva bellesa. La manca de nutrients fa que la mar que rodeja les illes no sigui abundant en ocells marins, però, malgrat això, hi ha algunes zones que sí en tenen una certa abundància, com les de Cabrera i del canal de Menorca, que tenen una major riquesa de peixos i, per tant, també d'aus marines que s'alimenten d'aquests peixos. Cap a la del sud de Mallorca ens dirigim en aquest curt viatge, en què descobrirem aquest racó obert i sense límits.

El tram des de la Colònia de Sant Jordi fins a l'arxipèlag es fa ràpid i hi ha pocs ocells, com són les omnipresents gavines de potes grogues (*Larus michahellis*) i qualche virot, tot i que cal estar sempre atents, ja que és una zona en què podem veure sotellers (*Morus bassanus*), sempre solitaris i, a l'hivern, és possible, tot i que no és fàcil, veure-hi aus marines

molt més rars que passen l'hivern pel sud del Mediterrani, com ara cadafets (*Fratercula arctica*) o algun àcid o paràsit divagant a les illes com el coaample (*Stercorarius pomarinus*) o el coapunxegut (*Stercorarius parasiticus*).

Na Foradada és la primera terra que veurem i que, amb el seu petit far, ens dóna la benvinguda al seguit d'illes i illots que conformen l'arxipèlag de Cabrera. A partir d'aquí comença a canviar l'entorn en què ens mourem: poc a poc es comencen a veure més gavines, mentre passem al costat de l'illot de na Foradada i de l'illot Pla, i de les illes de na Pobra i de na Plana. Després d'aquest seguit d'illots i petites illes arribem a l'illa des Conills (o Conillera) i veurem l'escull de s'Esponja a la distància, per passar després al costat de na

Redona i arribar finalment a l'illa de Cabrera Gran.

Però des que hem passat al costat de l'illa des Conills, l'ambient ha canviat, ja que a l'illa hi ha una gran colònia de gavina de potes grogues que, davant la possibilitat de trobar menjar en una barca amb tanta gent comencen a apropar-se al nostre costat i, poc a poc, van formant un núvol d'aus a la popa de l'embarcació que ja no ens deixarà fins que tornem a deixar enrere l'illa de na Foradada i enfilem nord rumb a Mallorca.

A la mar, un núvol com el que formen les gavines a la nostra popa no passa desapercbut, perquè només pot significar una cosa: hi ha menjar! I això ho perceben altres ocells des de molts de quilòmetres de distància i ràpidament apareixen

els primers corb marins (*Phalacrocorax aristotelis*) i una mica després veiem els primers virots (*Calonectris diomedea*), que en un principi es mantenen allunyats de les gavines, molt més abundants i sorolloses.

Com es veu al mapa adjunt, voregem Cabrera Gran per ponent, el que ens permet gaudir d'uns paisatges excepcionals i espectaculars a l'interior dels límits del parc nacional. Seguint les indicacions de Miguel McMinn, el nostre guia, gran expert en ocells marins i un dels millors coneixedors de les aigües del sud de Mallorca, ens dirigim cap al sud-oest, a uns quilòmetres del far de n'Ensiola, per després creuar en direcció est enfront de tota la façana sud de Cabrera i fer diverses voltes a l'est de l'arxipèlag fins a iniciar, posteriorment, la tornada un altre cop per l'oest del parc nacional.

Una vegada al sud de Cabrera, s'incrementa ràpidament el nombre de virots entorn de l'embarcació. El xum (descart de peix que anem llençant per la popa) que els oferim és molt sucós, i això torna valents els virots, que s'atreveixen a disputar cada mica de peix a les agressives gavines.

Aquesta batalla permanent per aconseguir els peixets abans que els altres fa que cada vegada s'acostin més i més a la popa, intentant ser els millors situats per agafar el menjar quan cau, molts cops fins i tot abans que toqui l'aigua. També es veuen alguns virots petits (*Puffinus mauretanicus*) i quatre o cinc virots de llevant (*Puffinus yelkouan*), però cap s'atreveix a entrar en el caos de crits i baralles que mantenen virots i gavines al voltant de la nostra barca.

L'enrenou que portem darre genera moments espectaculars, en els quals virots i gavines volen a centímetres de nosaltres, i gairebé es deixen tocar les ales, donant lloc a situacions en què tots gaudim de veure aquestes aus tan a prop. A més, donen tantes facilitats que els fotògrafs les afusellen amb centenars d'instantànies on el més difícil és aconseguir que l'ocell surti sencer a la fotografia.

Però no només nosaltres quedem captivats per l'espectacle de centenars de gavines i virots barallant-se per un trosset de peix. A mar

Virot petit, *Puffinus mauretanicus*

Virot de llevant, *Puffinus yelkouan* entre virots *Calonectris diomedea*

JUANJO BAZÁN

Paràsit gros, *Stercorarius skua*

oberta un núvol així és visible des de molta distància i, de ben segur, no ha passat desapercebut per a una de les aus més curioses i temudes dels nostres mars: el paràsit gros (*Stercorarius skua*), un autèntic pirata de la mar, que s'alimenta del menjar que fa vomitar a altres ocells marins, als quals ataquen per sorpresa i de forma continuada, fins que, per aconseguir alliberar-se de l'atac, regurgiten el menjar que tenen a la panxa. D'aquesta manera, el paràsit es queda menjant el que acaben de vomitar mentre ells poden escapar.

I efectivament, així és, després

d'alguns minuts de cridòria darrere la barca, apareix el primer paràsit. En aquest cas, com en tots els altres que varen comparèixer (els vàrem veure diverses vegades i en una ocasió n'hi havia fins a tres junts) eren paràsits grossos, els més temibles, que només amb la seva presència i silueta fosca generen el pànic entre els grups de gavines i virots.

La forma d'actuar dels paràsits és espectacular: esperen a certa distància i després s'acosten volant baix, de forma ràpida i furtiva, fins que arriben al grup i comencen a atacar alguns dels virots o gavines, que fugen

sense control davant la presència d'aquest *pirata* de la mar, que genera el pànic cada cop que apareix. En el cas de la nostra visita al mar de Cabrera, els paràsits grossos atacaren especialment els virots, i deixaren una mica de banda les gavines. Alguns dels virots atacats vomiten o regurgiten ràpidament el menjar que porten a la panxa i queden lliures de les embranzides del paràsit que es posa a la superfície a menjar; però altres no ho fan així i són perseguits de forma contínua i a vegades fins i tot enfonsats sota l'aigua i picats fortament, fins que aconsegueixen

fugir o vomiten el menjar, i després ja queden tranquils.

Les hores passades al sud del parc nacional varen ser tot un espectacle, ofert per gavines, virots i paràsits, com podeu veure a les fotos, i el temps es fa curt quan s'inicia el retorn cap a port, que fem després de quasi tres hores a les quals, finalment, no varen aparèixer algunes de les aus marines més rares que també esperàvem veure. Així, no vérem cap dels dos paràsits més petits, ni cap gavina pelàgica, ni cap soteler, ni cap àlcid (cadafet, pingdai i pingdai de bec prim), que semblen haver-se

fet molt més escassos a les nostres aigües des de la tragèdia del Prestige a Galícia i la desaparició d'algunes colònies de cria, situades més al sud a l'Atlàntic i molt afectades per la generalització de les xarxes de niló.

Ens queda per citar el darrer ocell típic de les aigües obertes de les Balears, la noneta (*Hydrobates pelagicus*), un petit ocell marí negre i blanc que cria a les illes i que també vàrem veure, en aquest cas de forma lògica, ja que arriba a les illes cap a final d'abril i principis de maig, per la qual cosa serà objecte d'una nova sortida específica, per inten-

tar veure-les un cop que siguin per aquestes latituds.

Per finalitzar, volem agrair a Miguel McMinn la seva inestimable ajuda a l'hora de trobar les millors zones per a veure aus marines i a l'empresa Excursiones a Cabrera per la seva disposició a dur-nos cap a aquest racó obert que és la immensitat blava que s'obre al sud de Cabrera, una zona de pas d'aus marines, de taurons, de dofins i fins i tot de grans cetacis en les seves rutes cap i des de l'estret de Gibraltar i que ben bé val una visita. •